

питому вагу (7,4 %) заслуговує на увагу думка експертів, що процес стратегічного планування повинен здійснюватися паралельно на всіх рівнях з відповідним взаємоузгодженням з інтересами й можливостями держави та обов'язковістю зворотного зв'язку [6, с. 22]. Останній варіант, на наш погляд, є найбільш прийнятним у сучасних умовах.

Стосовно ієрархії документів, на наш погляд, слід урахувати пропозиції, розроблені Радою національної безпеки й оборони стосовно п'ятирівневої ієрархії керівних документів державної політики: 1) доктринальний рівень (норми-начала) – доктрина НР; 2) концептуальний рівень (норми-принципи) – концепція – КР, РР, МР; 3) стратегічний рівень (визначально-установчі норми) – стратегія – НР, РР, МР; 4) програмний рівень (норми-правила) – програма – НР, РР, МР; 5) плановий рівень (норми-правила поведінки) – план – МР [3]. Цю ієрархію доповнюємо шостим, проектним рівнем (норми-правила виконання) – проекти – МР.

Під час формування стратегії рекомендується узгоджувати часові межі її реалізації з положеннями національних та інших регіональних документів, зокрема з Державною стратегією регіонального розвитку, генеральною схемою планування території області тощо. Крім того, часові межі стратегії необхідно узгоджувати з календарем органу місцевого самоврядування, який приймає рішення щодо розробки стратегії.

Реалізація запропонованих шляхів удосконалення діяльності органів державної влади у сфері стратегічного планування розвитку територій буде сприяти підвищенню якості стратегічних документів. У перспективі повинен бути створений стандарт побудови стратегічних документів на регіональному та місцевому рівнях. Він повинен включати в себе комплекс документів як регіонального, так і місцевого рівня (концепцію розвитку району (населеного пункту, міста) на 20 років, стратегію розвитку району (населеного пункту, міста) на 10 років, стратегічний план розвитку району (населеного пункту) на 5 років.

Список використаних джерел

1. **Берданова О.** Стратегічне планування : навч. посіб. / О. Берданова, В. Вакуленко, В. Тертичка. – Л. : ЗУКЦ, 2008. – 138 с.
2. **Берданова О.** Стратегічне планування розвитку міст / Ольга Берданова // Економічний часопис-XXI. – 2006. – № 9 – 10. – Режим доступу : www.soskin.info/ea/2006/9-10/20060918.html.
3. **Коментар** до проекту Доктрини інформаційної безпеки України. – Режим доступу : www.rainbow.gov.ua/news/942.html.
4. **Лукьянченко А. А.** Трансформация градообслуживающей системы

(теория и практика) / А. А. Лукьянченко. – Донецк : Юго-Восток, Лтд, 2004. – 238 с.

5. **Мамонова В. В.** Стратегічне планування розвитку регіонів України : аналіт. звіт / В. Мамонова. – К. : Проект партнерства Канада – Україна «Регіональне управління та розвиток», 2007. – 39 с.

6. **Розроблення** та впровадження стратегічного плану розвитку регіону : практ. посіб. / Б. Боврон, А. Вігода, Г. Девідсон [та ін.] ; за ред. І. Санжаровського. – К. : К.І.С., 2008. – 214 с.

List of references

1. **Berdanova O.** Stratehichne planuvannya : navch. posib. / O. Berdanova, V. Vakulenko, V. Tertychka. – L. : ZUKTs, 2008. – 138 s.
2. **Berdanova O.** Stratehichne planuvannya rozvytku mist / Olha Berdanova // Ekonomichniy chasopys-KhKhI. – 2006. – № 9 – 10. – Rezhym dostupu : www.soskin.info/ea/2006/9-10/20060918.html.
3. **Коментар** до проекту Доктрини інформаційної безпеки України. – Rezhym dostupu : www.rainbow.gov.ua/news/942.html.
4. **Lukianchenko A. A.** Transformatsiya hradoobsluzhyvaiushchei systemy (teoryia y praktyka) / A. A. Lukianchenko. – Donetsk : Yuhovostok, Ltd, 2004. – 238 s.
5. **Mamonova V. V.** Stratehichne planuvannya rozvytku rehioniv Ukrainy : analit. zvit / V. Mamonova. – K. : Proekt partnerstva Kanada – Ukraina «Rehionalne vriaduvannya ta rozvytok», 2007. – 39 s.
6. **Rozroblennia** ta vprovadzhenia stratehichnoho planu rozvytku rehionu : prakt. posib. / B. Bovron, A. Vihoda, H. Devidson [ta in.] ; za red. I. Sanzharovskoho. – K. : K.I.S., 2008. – 214 s.

Надійшла до редколегії 08.05.15

УДК 351.824.11

Олексій ВОЛОШИН

Національний університет цивільного захисту України

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ

Розглядаються особливості формування механізмів державного регулювання розвитку альтернативної енергетики в Україні. Визначаються цілі державного регулювання розвитку альтернативної енергетики в Україні. Наводяться нормативно-правові засади державного регулювання розвитку альтернативної енергетики. Визначаються особливості державного управління розвитком альтернативної енергетики в країні. Виокремлюються правові, економічні, екологічні

© Волошин О. Л., 2015

та організаційні аспекти використання альтернативних джерел енергії; пропонуються напрями їх використання в паливно-енергетичному комплексі. Визначаються особливості державного регуляторного впливу згідно з Законом України «Про електроенергетику» щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії. Виділяються проблемні аспекти функціонування механізмів державного регулювання розвитку альтернативної енергетики. Надаються пропозиції щодо напрямів розв'язання існуючих проблем державного регулювання розвитку альтернативної енергетики в Україні.

Ключові слова: механізми державного регулювання, розвиток альтернативної енергетики, державне управління, «зелений» тариф.

Oleksii Voloshyn. Mechanisms of state regulation of development of alternative energy in Ukraine

In the article the features of forming of machineries of government control of alternative energy development in Ukraine are considered. It is determined the main aims of state regulation of alternative energy development in Ukraine. It is given the legal basis for state regulation of alternative energy development. It is noted the general features of public administration for alternative energy development in the country. Also it is highlighted the legal, economic, environmental, and organizational aspects of the use of alternative energy sources and directions of their use in the fuel and energy complex. The features of the state regulatory impact according to the Law of Ukraine «On Electricity» on ensuring competitive conditions of production of electricity from alternative energy sources. The problem aspects of functioning of machineries of government control of development of alternative energy are selected. Suggestions in relation to directions of decision of existent problems of government control of development of alternative energy in Ukraine are given.

Key words: mechanisms of government control, development of alternative energy, state administration, «green» tariff.

Подальший розвиток альтернативної енергетики в Україні потребує створення і законодавчого забезпечення сприятливих умов для інвестування, розробки і впровадження конкурентоздатних технологій і зразків устаткування у виробництво, подальшого розширення масштабів використання нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії, забезпечення вільного доступу до енергомереж виробників енергії з альтернативних джерел шляхом запровадження державної підтримки, а саме формування відповідних механізмів державного регулювання, які сприятимуть розв'язанню наявних проблем галузі.

Особливості формування та проблемні аспекти функціонування механізмів державного регулювання розвитку альтернативної енергетики в Україні розглядали у власних публікаціях такі вчені, як О. Дудченко, С. Катишев, О. Масляк, Б. Чобанова, Е. Ямбор та ін. Однак чимало питань стосовно визначення напрямів розв'язання існуючих проблем державного регулювання розвитку

альтернативної енергетики в Україні залишаються недостатньо дослідженими.

Метою статті є визначення особливостей формування та проблем функціонування механізмів державного регулювання розвитку альтернативної енергетики в Україні в сучасних умовах.

Одним з основних напрямів диверсифікації енергоресурсів України в сучасних умовах є розвиток сфери відновлюваної, або альтернативної енергетики. Тому не випадково, що Україна за рішенням Ради Міністрів Енергетичного співтовариства від 18 жовтня 2012 р. взяла на себе зобов'язання щодо імплементації Директиви Європейського Парламенту та Ради 2009/28/ЄС «Про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел» та досягнення частки енергії, отриманої з відновлюваних джерел, у кінцевому споживанні енергії у 2020 р. на рівні 11 % [1].

Закон України «Про альтернативні джерела енергії» визначає правові, економічні, екологічні та організаційні засади використання альтернативних джерел енергії та сприяння розширенню їх використання в паливно-енергетичному комплексі. Державне управління у сфері альтернативних джерел енергії передбачає:

– розроблення загальнодержавних, галузевих та місцевих програм у сфері альтернативних джерел енергії, а також їх наукове, науково-технічне та фінансово-економічне супроводження, розробку і виконання завдань відповідних загальнодержавних цільових наукових та науково-технічних програм;

– розроблення та прийняття органами виконавчої влади в межах їх компетенції нормативно-правових актів, державних норм, правил і стандартів, методичних документів щодо використання альтернативних джерел енергії;

– координацію та узгодження галузевих і місцевих програм у сфері альтернативних джерел енергії із загальнодержавними програмами;

– контроль за додержанням вимог законодавства у сфері альтернативних джерел енергії та за виконанням загальнодержавних програм у цій сфері [5].

Державне регулювання у сфері альтернативних джерел енергії здійснює Кабінет Міністрів України чи за його дорученням спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади шляхом:

– розроблення, затвердження та запровадження норм, правил і стандартів виробництва, передачі, транспортування, постачання, зберігання і споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел;

– нагляду та контролю за безпечним виконанням робіт на

об'єктах альтернативної енергетики незалежно від їх форми власності, безпечною експлуатацією енергогенеруючого обладнання та за режимами передачі і споживання енергії;

– нагляду та контролю за додержанням вимог технічної експлуатації на об'єктах альтернативної енергетики незалежно від їх форми власності, технічної експлуатації енергетичного обладнання об'єктів, підключених до об'єднаної енергетичної системи України;

– встановлення тарифів на електричну енергію, вироблену на об'єктах альтернативної енергетики, а також на теплову енергію, видобуту з альтернативних джерел;

– усебічного заохочення і підтримки науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт, діяльності винахідників і раціоналізаторів, спрямованих на розвиток виробництва та використання альтернативних джерел енергії [5].

Цілями державного регулювання розвитку альтернативної енергетики в Україні є:

– створення умов для розвитку відновлюваної енергетики, диверсифікації енергоресурсів, оптимізації енергетичного балансу;

– виконання Україною зобов'язань, узятих відповідно до протоколу про вступ до Світової організації торгівлі та договору про заснування Енергетичного співтовариства;

– підвищення інвестиційної привабливості сфери відновлюваної електроенергетики України;

– запровадження дієвого механізму видачі гарантії походження електричної енергії для суб'єктів господарської діяльності, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії;

– стимулювання приватних домогосподарств до використання вітроустановок (на жаль, у сучасних умовах «зелений» тариф для приватних домогосподарств застосовується лише для електроустановок, які використовують енергію сонця, і не застосовується для стимулювання використання вітроустановок) [1].

Законом України «Про електроенергетику» передбачено встановлення «зеленого» тарифу для стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії – вироблену лише малими гідроелектростанціями) [6]. Так, 20 листопада 2012 р. вступив у дію Закон України № 5485-VI «Про внесення змін до Закону України «Про електроенергетику» щодо стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії», який набув чинності 1 квітня 2013 р. Цей закон приводить у відповідність до європейського законодавства термін «біомаса» [4]. Також він вводить «зелений» тариф на електроенергію, вироблену з біомаси

тваринного походження, промислових або побутових відходів, здатних до біологічного розкладу, та біогазу; вводить терміни та диференційне «зелений» тариф для мікро-, міні- ГЕС та малих ГЕС; передбачає введення «зеленого» тарифу для окремих черг будівництва електричних станцій, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії, залежно від дати їх введення в експлуатацію; зменшує величину «зеленого» тарифу для сонячних електростанцій, що вводяться в експлуатацію з квітня 2013 р.; дозволяє приватним домогосподарствам з 2014 р. продавати електроенергію від установлених на своїх дахах сонячних батарей без ліцензії [4].

Водночас закон доповнює ст. 17-3 «Місцева складова при створенні об'єкта електроенергетики», у якій визначені вимоги до розміру місцевої складової та встановлений порядок її розрахунку для об'єктів електроенергетики, які виробляють електроенергію з відновлюваних джерел та мають намір отримати «зелений» тариф [4].

Незважаючи на наявність вищенаведеної нормативно-правової бази, розвиток альтернативної енергетики в Україні в сучасних умовах пов'язаний з існуванням певних проблем через недосконалість існуючих механізмів державного регулювання. Одним із найбільш впливових інструментів стимулювання розвитку відновлюваної енергетики є застосування «зеленого» тарифу для електроенергії, виробленої з відновлюваних джерел. Проте недосконалість норм Закону України «Про електроенергетику» уповільнює розвиток сфери використання відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива. Адже відповідно до визначення терміна «біомаса», наведеному в Законі України «Про електроенергетику», до біомаси не належать найбільш поширені на практиці її види, такі як дрова, пелети, гранули, тріска та енергетичні рослини як біопаливо для ТЕЦ та ТЕС, а також силос кукурудзи як сировина для біогазових установок. Відповідно до абзацу 15 ст. 17-1 Закону України «Про електроенергетику», «зелений» тариф встановлюється за умови дотримання розміру місцевої складової, що суперечить міжнародним зобов'язанням України, узятим відповідно до Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі та Договору про заснування Енергетичного співтовариства [8]. Як наслідок, 2 жовтня 2014 р. Секретаріат Енергетичного співтовариства листом № ECS-7/13 розпочав процедуру вирішення спору проти України щодо невідповідності українського законодавства ст. 13(2) Директиви 2009/28/ЕС та ст. 7 Договору про заснування Енергетичного співтовариства, а саме щодо застосування місцевої складової як передумови для отримання «зеленого» тарифу підприємствами, що

виробляють електроенергію з використанням відновлюваних джерел [1].

Слід зазначити, що застосування місцевої складової значно обмежує перелік обладнання, яке використовують інвестори для виробництва електроенергії з альтернативних джерел, що, у свою чергу, може призвести до зниження інвестиційної привабливості сфери відновлюваної енергетики України та поставить під питання досягнення Україною цілі щодо виробництва 11 % енергії з відновлюваних джерел у кінцевому енергоспоживанні у 2020 р.

Відповідно до Закону України «Про електроенергетику» гарантія походження електричної енергії – електронний документ, який підтверджує, що частка або визначена кількість електричної енергії, вироблена з альтернативних джерел енергії, може видаватися тільки органом державної влади [6]. Однак на даний час повноваження щодо видачі гарантії походження покладено на Держенергоєфективність, яке не має технологічної можливості та коштів для впровадження електронного реєстру для ведення обліку відомостей про видачу, використання та припинення дії гарантії, а також не має контрольно-наглядових функцій для здійснення відповідних перевірок.

Для подальшого розвитку альтернативної енергетики в Україні, особливо біоенергетики, необхідно підвищити коефіцієнт «зеленого» тарифу для електроенергії, виробленої з біомаси та біогазу, оскільки в сучасних умовах типовий термін окупності таких проєктів становить щонайменше 10 – 11 років, що об'єктивно не може бути інвестиційно привабливим в умовах сучасної суспільно-політичної ситуації та фінансового-економічної кризи.

Національний план дій з відновлюваної енергетики, який містить мету розвитку цього сектору в Україні до 2020 р., передбачає, що внесок відновлюваної енергетики у валове кінцеве енергоспоживання повинен становити 11 % відповідно до зобов'язань України як члена Європейського енергетичного співтовариства. При цьому на частку біомаси відведено 85 % від усіх відновлюваних джерел енергії [3]. Однак в Україні існують серйозні проблеми розвитку біоенергетики. Так, місцеві теплокомуненерго не зацікавлені в об'єктах альтернативної теплогенерації і перешкоджають видачі технічних умов на підключення. Вирішити цю проблему можна шляхом зміни закону «Про теплопостачання», який би передбачав пріоритетний доступ об'єктів альтернативної теплогенерації до теплових мереж.

Значна проблема існує також на етапі видачі відповідної ліцензії. Варіантом її вирішення є встановлення градації для виробників теплової енергії з біомаси таким чином, щоб дозвіл

могли видавати органи місцевого управління (за незначних обсягів виробництва), а не тільки Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері енергетики і комунальних послуг (НКРЕКП). Проблемою також є той факт, що багато енергетичних культур не віднесено до розряду сільськогосподарських, тому їх вирощування на землях сільгосппризначення неможливе.

Потребує також вирішення питання, яке полягає в тому, що Держлісгоспи не мають необхідної техніки та мотивації для значного збільшення заготівлі деревного палива та існує цілий ряд обмежень для приватних компаній у цій сфері діяльності. Тому врегулювання цієї проблеми лежить у площині послаблення обмежень щодо заготівлі деревного палива приватними компаніями, що мають відповідну техніку, у лісах державної форми власності.

Слід зазначити, що в Україні відсутня послідовна та чітка державна політика у сфері використання біопалива, у тому числі соломи (щороку в Україні, залежно від погодних умов і врожаю, виробляється від 45 до 70 млн т соломи, яку в основному або заорюють, або, попри заборону та штрафи, спалюють безпосередньо в полі, знищуючи гумус) [9]. Це відбувається тому, що в Україні не працює механізм залучення в енергетичну галузь приватних інвесторів через наявність корупційної складової системи державного та муніципального управління. Адже існує чимало бар'єрів для широкого й швидкого поширення нових енергоєфективних технологій використання соломи як палива для виробництва енергії. Так, аграрні підприємства не мають у своєму розпорядженні власних (вільних) фінансових ресурсів на впровадження таких проєктів, а кредитування – поки не доступне для них через високі відсоткові ставки.

Водночас ефект від використання альтернативного палива з відходів сільського господарства досить високий і полягає в такому: створення екологічно чистого безвідхідного виробництва, зниження собівартості продукції, вигідне використання рослинних відходів, економія бюджетних коштів, які виділяються на купівлю палива для муніципальних котелень (в основному природного газу), розвиток малого бізнесу, створення нових робочих місць у сільській місцевості.

Несприятливими для інвестування в біоенергетику були також такі урядові рішення, прийняті у 2014 р.: скасування звільнення від податку на прибуток для виробників електроенергії з відновлюваних джерел енергії; відміна звільнення від ПДВ операцій з продажу біопалива, у тому числі дров, трісок, гранул, брикетів; відмова від перегляду величини «зелених» тарифів на електроенергію з відновлюваних джерел енергії залежно від курсу

євро; уведення акцизів на виробництво рідких біопалив; зменшення розміру «зеленого» тарифу [8]. Так, у лютому 2015 р. НКРЕКП знизила тарифи на відпуск у мережу електроенергії, яка виробляється на сонячних електростанціях, на 55 %. Крім того, тарифи для інших видів «зеленої» генерації було знижено на 50 %. НКРЕКП прийняла відповідні рішення з огляду на надзвичайний стан в енергетиці, який був уведений Урядом України для забезпечення надійної та безперебійної роботи об'єднаної енергосистеми України [7].

І хоча з 25 березня 2015 р. «зелений» тариф, який застосовується для об'єктів альтернативної енергетики України, зріс у 2 – 2,2 раза після закінчення надзвичайного стану в електроенергетиці: тариф для сонячних електростанцій встановлено на рівні 11,6 – 15,8 грн за кВт/год, для вітряних електростанцій – 2,2 – 3,9 грн за кВт/год. [2], однак таке коливання розміру «зеленого» тарифу для відновлюваних джерел енергії від встановленого законом рівня дуже негативно сприймається нинішніми та потенційними інвесторами в біоенергетичні проекти з виробництва електроенергії. І це особливо важливо, ураховуючи той факт, що тільки за рахунок бюджетних ресурсів, тобто без залучення приватних інвесторів, у тому числі іноземних, Україна не здатна вирішити зазначені проблеми у сфері альтернативної енергетики. Тому, для того щоб в країні ефективно розвивалася альтернативна енергетика, необхідно створити умови, за яких ведення бізнесу в цій сфері стало б прозорим, зрозумілим і прогнозованим, як для українців, так і для іноземних інвесторів.

Слід зазначити, що, для того аби реалізувати в Україні проект у сфері альтернативної енергетики, необхідно пройти через нескінченні бюрократичні перепони: пошук землі, узгодження, хабарництво на всіх рівнях державної дозвільної системи [10]. Тому на державному рівні необхідно вирішити питання про спрощення процедури землевідведення для виробників енергії з поновлюваних джерел. Така ситуація вкрай негативно позначається на інвестиційній привабливості сектору альтернативної енергетики, тому необхідно усунути ці перешкоди шляхом удосконалення нормативно-правової бази для виходу на ринок відновлюваної енергетики шляхом перегляду або скасування «місцевої» складової для отримання «зеленого» тарифу, спрощення процедур землевідведення, надання об'єктам альтернативної енергетики права на укладання довгострокових договорів у сфері теплопостачання (адже, якщо раніше стрімко розвивалося тільки виробництво електроенергії з поновлюваних джерел, зараз держава повинна стимулювати і розвиток альтернативних поставок тепла

як важливий напрям реформування ЖКГ і бюджетної сфери).

Отже, Україна поки що недостатньо використовує існуючі можливості мінімізації залежності від інших постачальників енергоресурсів за рахунок розвитку альтернативної енергетики. Існують дві основні умови, яких необхідно дотримуватися для того, щоб максимально наблизитися до енергонезалежності. По-перше, забезпечення принципу верховенства права, по-друге – адаптація та імплементація законодавства ЄС в рамках енергетичного співтовариства.

Таким чином, існуючі механізми державного регулювання розвитку альтернативної енергетики в Україні мають забезпечити суттєвий ефект скорочення використання традиційних джерел енергії, викидів шкідливих і парникових газів і повинні сприяти досягненню кращих показників, досягнутих у світовій практиці, відповідати принципам Зеленої книги «Європейська стратегія стабільної, конкурентоздатної і безпечної енергетики» щодо перспективного рівня використання нетрадиційних відновлюваних джерел енергії в країнах-членах ЄС. Тим більше, що виконання цих принципів в умовах євроінтеграційних прагнень України вкрай необхідне, що й буде предметом подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. **Аналіз** регуляторного впливу до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про електроенергетику» щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії». – Режим доступу : www.sae.gov.ua/sites/default/files/documents/analiz-21-11-14.doc.
2. **В Україні** подвоїли «зелений тариф» для альтернативної енергетики. – Режим доступу : economics.unian.ua/energetics/1060246-v-ukrajini-podvojili-zeleniy-tarif-dlya-alternativnoji-energetiki.html.
3. **Дудченко О.** Альтернативні джерела енергоресурсів в Українському Причорномор'ї : аналіт. зап. / О. Дудченко. – Режим доступу : www.niss.od.ua/p/285.doc.
4. **«Зелений»** тариф на електроенергію знизили на 50 – 55 %. – Режим доступу : economics.unian.ua/energetics/1050477-zeleniy-tarif-na-elektroenergiyu-znizili-na-50-55.html.
5. **Масляно О.** Біоенергетика избавит от энергозависимости / О. Масляно. – Режим доступа : ekonomika.eizvestia.com/full/587-bioenergetika-izbavit-ot-energozavisimosti.
6. **Нормативно-правова** база альтернативної енергетики. – Режим доступу : www.sae.gov.ua/uk/activity/vidnovlyuvana-enerhetyka/normativno-pravova-baza.
7. **Про альтернативні** джерела енергії : Закон України від 20 лют. 2003 р. № 555-IV. – Режим доступу : zakon1.rada.gov.ua/laws/show/555-15.
8. **Про електроенергетику** : Закон України від 16 жовт. 1997 р.

№ 575/97-ВР. – Режим доступу : leg.co.ua/knigi/zakony/zakon-ukrayini-pro-elektroenergetiku.html.

9. **Солома** – стратегічний ресурс України (моніторинг ЗМІ). – Режим доступу : gazeta.dt.ua/energy_market/navischo-nam-prirodniy-gaz-iz-rosiyi-yakscho-v-nas-ye-svoaya-soloma-.html.

10. **Углубленный** обзор политики и программ Украины в области энергоэффективности // Бельгия, Секретариат энергетической хартии, 2013. – 142 с.

List of references

1. **Analiz** rehuliatornoho vplyvu do proektu Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro elektroenerhetyku» shchodo zabezpechennia konkurentnykh umov vyrobnytstva elektroenerhii z alternatyvnykh dzherel enerhii». – Rezhym dostupu : www.sae.gov.ua/sites/default/files/documents/analiz-21-11-14.doc.

2. **V Ukraini** podvoily «zelenyi taryf» dlia alternatyvnoi enerhetyky. – Rezhym dostupu : economics.unian.ua/energetics/1060246-v-ukrajini-podvojili-zeleniy-tarif-dlya-alternativnoji-energetiki.html.

3. **Dudchenko O.** Alternatyvni dzherela enerhiesursiv v Ukrainському Prychornomori. Analitychna zapyska. / O. Dudchenko. – Rezhym dostupu : www.niss.od.ua/p/285.doc.

4. **«Zelenyi»** taryf na elektroenerhiiu znyzyly na 50 – 55 %. – Rezhym dostupu : economics.unian.ua/energetics/1050477-zeleniy-tarif-na-elektroenergiyu-znizili-na-50-55.html.

5. **Maslyanko O.** Bioenergetika izbavit ot energozavisimosti / O. Maslyanko. – Rezhim dostupa : ekonomika.eizvestia.com/full/587-bioenergetika-izbavit-ot-energozavisimosti.

6. **Normatyvno-pravova** baza alternatyvnoi enerhetyky. – Rezhym dostupu : www.sae.gov.ua/uk/activity/vidnovlyuvana-enerhetyka/normatyvno-pravova-baza.

7. **Pro alternatyvni** dzherela enerhii : Zakon Ukrainy vid 20 liut. 2003 r. № 555-IV. – Rezhym dostupu : zakon1.rada.gov.ua/laws/show/555-15.

8. **Pro elektroenerhetyku** : Zakon Ukrainy vid 16 zhovt. 1997 r. № 575/97-VR. – Rezhym dostupu : leg.co.ua/knigi/zakony/zakon-ukrayini-pro-elektroenergetiku.html.

9. **Coloma** – stratehichniy resurs Ukrainy (monitorynh ZMI). – Rezhym dostupu : gazeta.dt.ua/energy_market/navischo-nam-prirodniy-gaz-iz-rosiyi-yakscho-v-nas-ye-svoaya-soloma-.html.

10. **Uglublennyiy** obzor politiki i programm Ukrainyi v oblasti energoeffektivnosti // Belgiya, Sekretariat energeticheskoy hartii, 2013. – 142 s.

Надійшла до редколегії 05.05.15

УДК 332.142.6:332

Ірина ДРАГАН

Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ГАРМОНІЗАЦІЇ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ У СИСТЕМІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Аналізуються міжнародні документи, що ратифіковані в Україні в рамках гармонізації еколого-економічних інтересів та вирішення глобальних екологічних проблем. Доведено, що з метою подальшого розвитку заходів щодо захисту навколишнього середовища в глобальному вимірі виникає необхідність інтернаціоналізації зовнішніх ефектів. Встановлюється, що основними стратегічними орієнтирами забезпечення гармонізації еколого-економічних інтересів у системі природокористування повинні стати: посилення ролі та відповідальності місцевих органів самоуправління у вирішенні екологічних проблем; постійне впровадження та посилення управління інноваційними процесами, удосконалення екологічно чистих технологій, поширення стандартів екологічного менеджменту тощо; забезпечення чіткого розмежування повноважень між центральними та регіональними гілками влади та відомствами з одночасним посиленням їх відповідальності щодо підвищення рівня інновативності в еколого-економічній сфері та дієвості еколого-економічних реформ.

Ключові слова: державне управління, довілля, контроль, органи влади, природокористування, природоохоронна діяльність.

Iryna Dragan. The state's role in harmonize ecological and economic interest in the nature

The international documents, ratified in Ukraine in within harmonization of ecological-economic interests and solving of global ecological problems, have been analyzes. It is stated that the main strategic guidelines for harmonization of environmental and economic interests within nature management system should include: strengthening of role and responsibility of local government for environmental problems solution; constant implementation and improvement of innovative processes management, improvement of environmentally sound technologies, promotion of environmental management standards, etc.; provision of authority segregation between the central and regional regulatory bodies alongside with simultaneous increasing of their responsibility for innovation in ecological and economic sphere and efficiency of ecological and economic reforms.

Key words: public administration, environmental, control, authorities, environmental management, environmental activities.

Міжнародні екологічні проблеми містять у собі питання охорони навколишнього середовища прикордонних територій